

Beszámoló

a Szombathelyi Központi Orvosi Ügyelet 2013-ban végzett tevékenységéről

A „Beszámoló” a korábbi éveknek megfelelő felépítést követ. A fogalmak változatlanok, a történet a közelmúlt eseményeivel bővült. A tevékenységet a továbbra is a fennálló szerződések és az érvényes hatósági engedélyek birtokában végeztük. A mentőszervezet hatásköre az előző években megszokottól szűkebb volt, saját keret hiányában egy-egy pótlás nehezebben valósulhatott meg, számos kiadásra pedig nem is kerülhetett sor.

A jelenlegi mértékben és minőségben teljesített szolgáltatás fenntartásához szükséges források között szereplő önkormányzati hozzájárulás a 2013. évre szóló költségvetésünkben is nélkülözhetetlen segítséget jelentett.

I. Fogalmak, jogszabályi háttér

Sürgősségi betegellátó rendszer: az egészségügyi ellátórendszer azon szervezeti egységeiből áll, amelyeket a beteg heveny tünete, hirtelen fellépő fájdalma, illetve egészségromlása miatt távközlési eszköz útján vagy személyesen felkereshet, és elsődleges ellátásban részesül, ideértve, ha az alapellátási ügyelet az otthonában, illetve a tartózkodási helyén látja el a beteget. A sürgősségi betegellátó rendszer fekvőbeteg-ellátáson kívül szervezett formája a mentés is. (47/2004. (V. 11.) ESzCsM rendelet (5) az egészségügyi ellátás folyamatos működtetésének egyes szervezési kérdéseiről)

Ügyeleti ellátás: Az ügyeleti rendszer a napi munkarenden kívül bekövetkező sürgősségi esetekben a 88-92. §-ok szerinti egészségügyi ellátás folyamatos igénybevételének lehetőségét biztosítja.

(2) Az ügyeleti ellátás célja az egészségügyi szolgáltatók napi munkarend szerinti munkaidő befejezésének időpontjától a következő napi munkarend szerinti munkaidő kezdetéig a beteg vizsgálata, egészségi állapotának észlelése, alkalomszerű és azonnali sürgősségi beavatkozások elvégzése, illetőleg fekvőbeteg-gyógyintézetbe történő sürgősségi beutalása, valamint a külön jogszabályokban meghatározott eljárásokban való részvétel. (1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről (93. § (1))

Központi ügyelet: Az érintett háziorvosi körzetek lakosságának folyamatos vagy meghatározott időben történő alapellátási szintű sürgősségi ellátása az adott területet ellátó mentőszolgálattal együttműködve.

Az Országos Mentőszolgálat által Szombathelyen és a Szombathelyi Kistérség Társulása területén – összesen 40 településen – működtetett központi alapellátási ügyelet keretében felnőtt háziorvosi, házi gyermekorvosi, illetve „vegyes” ellátás történik. Ügyeleti szolgálatunk ellátja a programozható, de bizonyos határokon túl nem halasztható feladatokat is. (Például szakember által elvégzendő terápiás beavatkozások munkanapokon túli végzése, i.m.; i.v. injekció beadása.)

Diszpécserszolgálat: A sürgősségi betegellátó rendszer keretében a mentőszolgálat és az orvosi ügyelet szerinti sürgősségi egység (fekvőbeteg-ellátás) között egységes riasztási rendszer működik, amely biztosítja, hogy a beteg a legrövidebb idő alatt az egészségi állapota által indokolt progresszivitási szinten kerüljön ellátásra. Az egységes riasztási rendszernek alkalmasnak kell lennie a rendőrség és a tűzoltóság egyidejű elérhetőségére is. Az irányítás rendjét szabályzatban kell rögzíteni. (47/2004. (V. 11.) ESzCsM rendelet (2) az egészségügyi ellátás folyamatos működtetésének egyes szervezési kérdéseiről)

Sürgősségi osztály: A nap 24 órájában fogadja az osztályra beutalóval vagy anélkül, saját lábán vagy mentővel érkező betegeket. A beutalás és beérkezés módjától függetlenül az SBO minden betegnél állapotfelmérést végez.

Az orvosi ügyeleti tevékenységet a törvény az önkormányzat feladatkörébe utalja, míg a mentést állami feladatként deklarálja. Az Országos Mentőszolgálat az ügyeleti tevékenységét jelenleg a Szombathely MJV Önkormányzatával (2002. december 27.), a Szombathelyi Kistérség Önkormányzataival kötött megállapodások és az OEP-pel kötött finanszírozási szerződés alapján végzi.

Az egységes sürgősségi ellátó rendszer kialakításakor az lehetne az optimális cél, hogy közös irányítás mellett, közös rendszerben működjenek az ellátó rendszer különböző elemei. Ez indokolja az orvosi ügyelet, a mentőszolgálat, illetve a sürgősségi osztály közös rendszerben történő működtetését.

Az SBO bevonását az irányítás rendszerébe az OMSZ Orvosi Ügyeleteit vizsgáló 2008-2009-es ÁSZ-vizsgálatról szóló jelentés is indítványozta.

II. Történet

Hosszú, több évre szóló tárgyalássorozat eredményeként 2003. január 1-jétől az Országos Mentőszolgálathoz integráltan működik az orvosi ügyeleti szolgálat. A megállapodást dr. Puskás Tivadar mentőszervezet vezető főorvos kezdeményezte, Szombathely város részéről dr. Ipkovich György akkori polgármester, az Országos Mentőszolgálat főigazgatójaként pedig dr. Göbl Gábor írta alá. 2003. január 1-jétől munkaidőn kívüli felnőtt- és gyermekügyelet, valamint a Kistérségi Ügyelet Szombathely, Sugár út 1. szám alatt üzemel, működtetője az Országos Mentőszolgálat. A szolgáltatás időtartama és az ellátók számszerű összetétele az induláskor a korábbiakkal megegyező volt.

III. A rendszer működésének bemutatása

2003. május 1-jétől a Közgyűlési határozat értelmében a déli ügyelet megszűnt és munkanapokon 16 órától tart a szolgálat.

A szolgálat minden résztvevő számára az ügyelet telephelyén kezdődik és végződik.

Az ügyelet ellátói a tevékenység alatt az Országos Mentőszolgálat alkalmazottaiként lépnek fel, a szervezetnél érvényes szakmai és magatartási szabályok alapján.

Az ügyeleti szolgálat ellátását jelenleg 4 orvosi, 7 asszisztensi, 4 gépkocsivezetői és 1 adminisztrátori státuszon, különböző jogviszonyokban lévő munkatársak végzik.

Az orvosok közül 0,75 státuszt közalkalmazotti jogviszonyban töltenek be, a többiek az Országos Mentőszolgálattal kötött szerződés alapján vállalkozóként végzik tevékenységüket. Az asszisztensek, gépkocsivezetők, az adminisztrátor közalkalmazotti jogviszonyban, illetve megbízással dolgoznak. A közalkalmazotti státuszok száma: 8,85.

A beérkező telefonhívásokat 2013-ban is az ügyelet idejére alkalmazott „ügyelet-irányító”-val bővített létszámú mentésirányítás vette fel, és felelősként dönt a feladat ellátásának módjáról.

Az ellátásra mozgósítottak kötelesek a feladatot a megfelelő szabályok betartásával végrehajtani, az esetlegesen felmerülő szakmai viták megtárgyalására mindezek után nyílik lehetőség. 2013-ban előfordultak szóbeli reklamációk az orvosi személyzet részéről. Ezeket részben azonnal, részben későbbi megbeszéléssel egyeztetjük.

A sürgősségi ellátás – döntő hányadában – nem egy személyre szabott feladat. Az ambuláns ellátásban az asszisztens, a helyszíni ellátásban a gépkocsivezető csak az ügyeletes orvos külön kérésére maradhat ki az ellátásból. A gépkocsivezetők beszámolója szerint személyfüggő, hogy mely orvos mellett kell a lakásra bemenniük.

Járműpark:

A hívásokat a megkülönböztető jelzésekkel felszerelt, az Országos Mentőszolgálat TETRA rádiórendszerén forgalmazó és műholdas járműkövetéssel is rendelkező ügyeleti gépkocsikkal látjuk el. A rádióelérhetőséget a közelmúltban kézi rádiókészülékekkel is kiegészítettük, amelyek révén a személyzet a beteg lakásán is egyszerűen és biztonságosan elérhetővé válik. Az ügyeletes gépkocsik felszerelése a minimumfeltételeknek megfelelő.

A járműpark:

Ford Fusion /frsz. KES 372 gyártási év: 2006. (OMSZ beszerzés)

Ford Fusion /frsz. KES 373 gyártási év: 2006. (OMSZ beszerzés)

Ford Fusion /frsz LTV-743 gyártási év: 2010 (Szombathelyi Kistérségi Többcélú Társulástól kaptuk használatba).

Suzuki Wagon R Plusz /frsz. IGY-049, gyártási éve 2002 (tartalék)

Az „ügyeletes kocsit” a mentésirányítás utasítására vonul ki telephelyéről a menetlevélen szereplő személyzettel és úticéllal. Az úticél pontosításában a társasházakba való bejutásban a Mentésirányító Csoport fontos szereppel bír. A 2011-ben kapott kézi rádiók egyebek mellett „Vészhelyzet” funkcióval is felszereltek, amely a kivonuló személyzet biztonságát hivatott szolgálni.

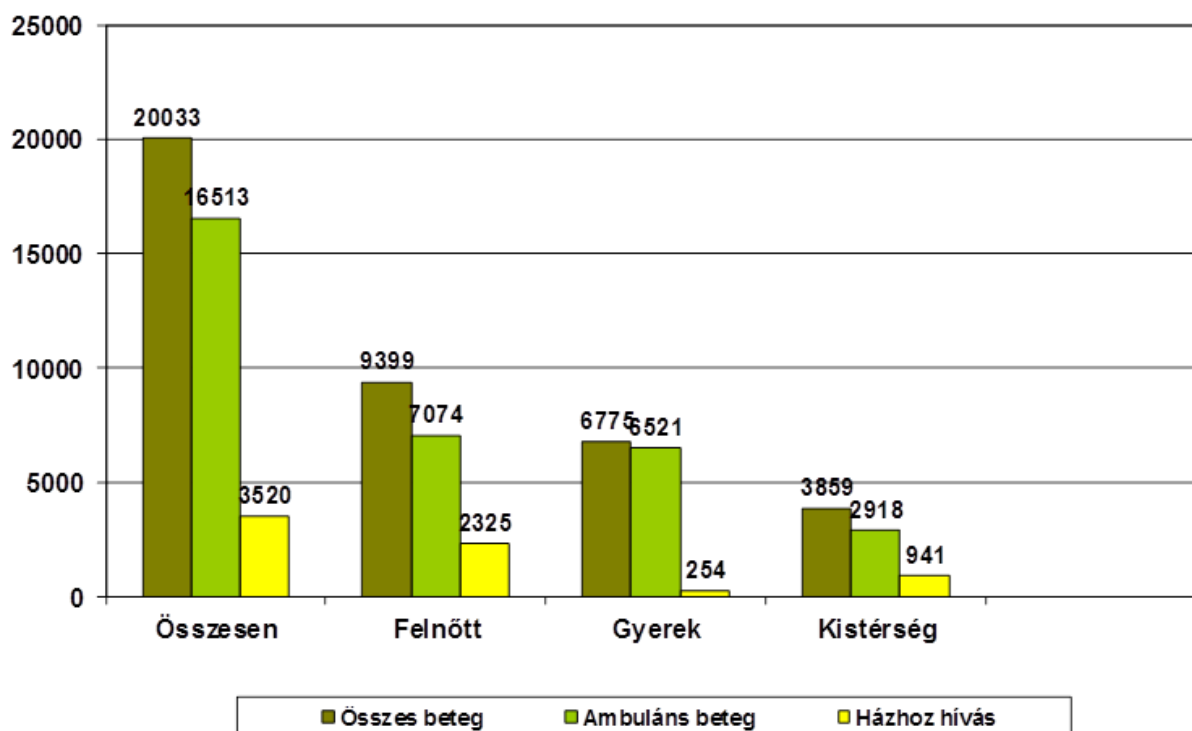
A szolgálati beosztások elkészítését az orvosokat illetően a kollegiális vezetők, az asszisztensekét az ügyeleti főápoló, a gépkocsivezetőket az ügyeleti garázmester végzik a mentőszervezet vezetőjének jóváhagyásával. A szolgálat cseréjét a jelenlegi rendnek megfelelően, írásban kell bejelenteni. Az ügyelet ellátása során használt gyógyszerek, anyagok az Országos Mentőszolgálatnál rendszeresítettek mellett a helyi igényeknek megfelelőek. E gyógyszerek beszerzésére külön engedéllyel kerülhet sor, amelyet számos esetben meg is valósítottunk.

A dokumentáltan felhasznált gyógyszereket, anyagokat, a működtető pótolja.

A 2013-as év folyamán az orvosi ügyeleten a mellékletben szereplő gyógyszereket alkalmazták, illetve írták fel vényre az ügyeletes orvosok. *(Lásd: melléklet)*

IV. Működési adatok – 2013. január 1. – 2013. december 31. (A zárójelben szereplő adatok a 2012. év adatait jelentik)

2013. január 1-jétől december 31-ig a Szombathelyi Orvosi Ügyelet teljes feladatszáma 20.033 (19.819) fő ellátása volt. 9.399 (9.578) felnőttet és 6.775 (6.619) gyermeket láttak el Szombathely területéről, 3.859 (3.622) főt pedig a kistérségi ügyelet területéről. (1. sz. ábra)

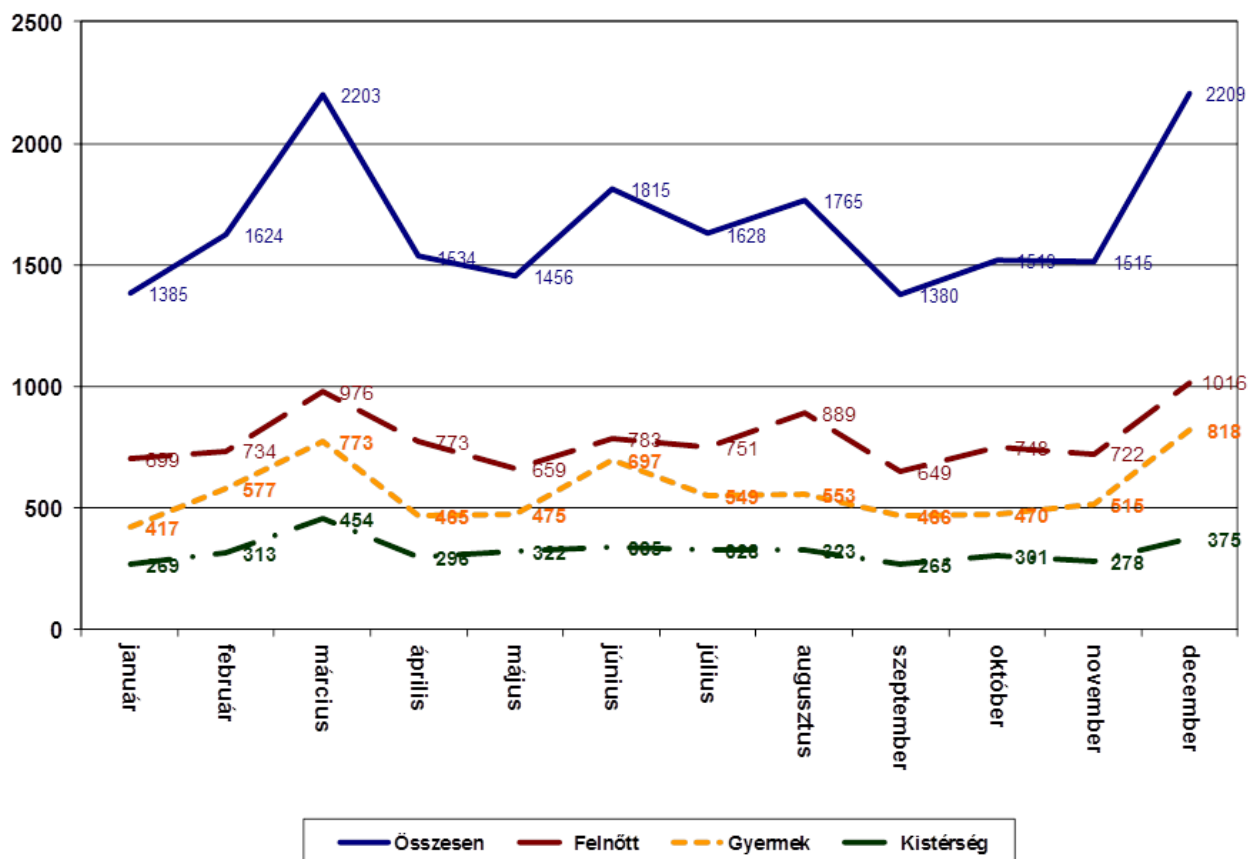
1. sz. ábra: A Szombathelyi Központi Orvosi Ügyelet 2013. évi összesített adatai

Az ellátott betegek közül 482 (441) felnőtt, illetve 279 (334) gyermek, a kistérségi ügyelet betegei közül pedig 197 (173) került kórházba.

A szombathelyi, lakáson ellátott felnőttek száma 2.325 (2.509), a gyermekek száma 254 (334), a kistérségi ügyelet által otthon ellátott betegek száma 941 (1.062) fő volt.

A kórházba utalás alacsony százaléka (7,74%) a mentésirányítási és helyszíni orvosi döntéshozatal kellő színvonalát mutatja. Az előzetes diszpécseri tevékenységnek köszönhetően a kritikus állapotú, magas időfaktorú, vagy a biztosan kórházi diagnosztikát/ellátást igénylő betegekhez eleve mentőegységet küld a mentésirányítás. Az összesített és ügyeleti egységenkénti további adatokat tartalmazó diagramok a csatolt mellékletben találhatóak.

A 2013-as évben a 2. sz. ábrán látható havi feladatszám-eloszlásban továbbra is jellemző a tél eleji és a kora tavaszi feladatszám-emelkedés és a nyári csökkenés.

2. sz. ábra: A 2013-as feladatszám havonkénti alakulása

A mellékletben csatolt diagramokon látható, hogy a betegforgalmi adatokban a 2009-2013 években folyamatosan mintegy 10%-os feladatszám-csökkenés látszik.

A lakáson végzett feladatok ellátásához a gépkocsik 33.515 kilométert futottak.

V. Finanszírozás

2004 szeptemberétől az Országos Egészségbiztosítási Pénztár a szolgáltatásba bevont települések lakosság száma és a jogszabályban meghatározott szorzószám szerint kalkulált összeget közvetlenül az Országos Mentőszolgálatnak fizeti. A településekkel kötött szerződésnek megfelelően Szombathely MJV Egészségügyi Alapellátó Intézete havonta maradéktalanul utalja a hozzájárulás összegét, a kistérség további települései szintén önállóan teljesítik az utalásokat. Néhány esetben problémát észleltünk a kistérség egyes

önkormányzatainak teljesítésénél. Itt az OMSZ Jogi Osztálya bevonásával intézkedés történik. A 2013. évig a hiányzó összegeket az érintett önkormányzatok pótolták. 2013-ban a Szombathelyi Többcélú Kistérségi Társulás költségvetéséből 1 millió forint összegben támogatást kaptunk, amely az ügyeleti pihenőhelyiség bútorzatának megújulásában, a pihenőhelyiségek klimatizálásában nyilvánult meg.

A pénzügyi és gazdasági adatokra vonatkozóan Szombathely MJV Polgármesteri Hivatala Egészségügyi, Szociális és Családvédelmi Osztály Egészségügyi Irodája által küldött adatlapot a kért részletes adatokkal kitöltve a mellékletben csatoltuk.

VI. Összefoglalás

A szigorú és takarékos gazdálkodás mellett is az OEP finanszírozás és az önkormányzati támogatás/hozzájárulás minimálisan szinten tartása szükséges ahhoz, hogy a feltételeket tovább lehessen javítani és a személyzet bérezése tekintetében pozitív elmozdulást lehessen elérni. További megoldandó feladat az előregedőben lévő – jelenleg még évente bevizsgált és használatra alkalmasnak minősített – műszerek cseréje, amelyet az Országos Mentőszolgálat Főigazgatóságának keretéből látunk reálisnak megvalósítani.

A Semmelweis Tervből láthatóan az egészségügyi kormányzat szándékaihoz közel áll az egykapus prehospitalis (kórház előtti) sürgősségi ellátás OMSZ szervezésbe, de legalább irányításba vonása. Ez is alátámasztja az Országos Mentőszolgálathoz integrált Orvosi Ügyelet Szombathelyen és térségében működő modelljének továbbfejlesztését. Ennek a modellnek a szakmai haszna a betegek számára leegyszerűsített szolgáltatásválasztás, a kritikus esetek gyors kiszűrése és mentőellátása. Fontos összetevő a részben mentődolgozókból álló személyzet sürgősségi szemlélete, a személyzet közös továbbképzése is.

A 2013-as év működését áttekintve továbbra is az a véleményünk, hogy az Országos Mentőszolgálat szervezetébe integrált orvosi ügyelet működtetése szakmailag megfelelő, a betegek számára biztonságos forma, amelyet a fentiek mellett a betegpanaszok minimális száma is alátámaszt.

Szombathely, 2014. április 8.

Dr. Lórántfy Mária
mb. regionális orvosigazgató

Kócse Tamás
Vas megyei vezető mentőtiszt